

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Олександр Занчук, 1996 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2019 році Львівський національний аграрний університет, аспірант денної форми навчання Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького Міністерства освіти і науки України, м. Львів, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Економіка».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького Міністерства освіти і науки України, м. Львів, від 23 червня 2025 року № 35-2, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Руслани Таратули, доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри земельного кадастру Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького;

Рецензентів –

Наталії Стойко, кандидата економічних наук, доцента, Ученого секретаря Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького;

Галини Дудич, кандидата економічних наук, доцента, доцента кафедри землеустрою Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького;

Офіційних опонентів –

Ольги Дорош, доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри управління земельними ресурсами Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ);

Романа Курильціва, доктора економічних наук, професора, професора кафедри кадастру територій Національного університету «Львівська політехніка».

на засіданні 22 серпня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки Олександра Занчука на підставі публічного захисту дисертації «Еколого-економічні основи інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад» за спеціальністю 051 Економіка.

Дисертацію виконано у Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Ґжицького Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник – Олександра Ковалишин, доктор економічних наук, професор, професор кафедри земельного кадастру Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень. Робота присвячена вирішенню наукового завдання щодо вдосконалення теоретико-методичних засад та розробці практичних рекомендацій інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад і підвищення ефективності його використання. Дисертантом проведено комплексне дослідження стосовно подальшого розвитку теоретичних, методичних та практичних положень, які визначають еколого-економічні та інституційні засади інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад та його ефективності. Вперше запропоновано інтеграцію ландшафтного і землевпорядного планування, шляхом формування еколого-рекреаційного каркасу з підпорядкованими одиницями природних і рекреаційних ресурсів та деталізацію структури землекористування громад за типами (підтипами) для забезпечення раціонального та ефективного їх функціонування. Удосконалено логічно-змістовну структуру моделі системи планування землекористування, яка, на відміну від наявної, охоплює такі додаткові елементи: «Інтегроване планування розвитку землекористування», «Зонування земель» та «Оцінка результатів наявного та проектного землекористування»; методичний підхід інтегрованого планування землекористування, який, на відміну від наявного, передбачає: 1) спільність методичних інструментів, які використовуються для побудови просторової організації земельних та інших природних ресурсів; 2) комунікативний процес, до якого залучаються всі суб'єкти землеохоронної та землегосподарської діяльності на території планування; критерії й показники формування модельних територіальних об'єднаних громад, які охоплюють: екологічні, соціальні, економічні, вартісні та показники площ; методичний підхід визначення інтегрального індексу (Іінт) для оцінки планувальних рішень щодо розвитку землекористування, у тому числі збалансованого, в межах територіальних

громад. Набули подальшого розвитку методологія об'єднання природних територій і територій залучення туристів із наявною інфраструктурою для формування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування на відповідних територіях, для підвищення ефективності використання наявних рекреаційних зон; землевпорядно-планувальні заходи, які повинні бути реалізовані в процесі інтеграційного планування формування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування; методичні підходи оцінки ефективності заходів інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад, які передбачають оцінку екологічної, економічної та соціальної ефективності землекористування за наявного та проєктного використання земель й інших природних ресурсів. Ці та інші результати дослідження мають істотне значення для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Дисертаційна робота виконана державною мовою з дотриманням вимог щодо оформлення дисертацій, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року №40 (зі змінами).

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою дисертації, з них: три одноосібні статті у наукових фахових виданнях України, п'ять публікацій у матеріалах науково-практичних конференцій.

1. Занчук О. С. Інституціональне середовище інтегрованого планування розвитку землекористування: особливості в зарубіжних країнах та Україні. *Агросвіт*. 2024. № 6. С. 158–167.

2. Занчук О. С. Особливості інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад методом територіального зонування земель. *Ефективна економіка*. 2024. № 6. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4056/4091>.

3. Занчук О. С. Особливості планування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування Львівської області. *Землеустрій, кадастр і моніторинг*. 2024. № 2. С. 41–56.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

1. **Руслана Таратула**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри земельного кадастру Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Оцінка позитивна, без зауважень.

2. Ольга Дорош, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління земельними ресурсами Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ). Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. У структурному елементі «Оцінка ...» (с. 59, рис. 1.7) доцільно доповнити запропонований показник земельно-ресурсного потенціалу індикатором екологічного потенціалу, що забезпечить більш комплексну характеристику об'єкта оцінювання. З огляду на використання в роботі низки показників, варто подати їх у наочному вигляді (наприклад, у вигляді таблиці або графічної моделі). Як альтернатива, варто розкрити зарубіжний досвід оцінювання екологічного потенціалу з можливістю його адаптації до вітчизняних умов.

2. У підрозділі 1.3 дисертаційної роботи подано види планувальної документації та запропоновано послідовність етапів методологічного процесу інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад (с. 68). Разом із тим, доцільним видається більш чітке узгодження кожного етапу з відповідними видами планувальної документації, що забезпечило б підвищення прикладного значення запропонованих підходів і сприяло б їх ефективнішому використанню в процесі ухвалення управлінських рішень на рівні територіальних громад.

3. У таблиці «Загальні принципи вирішення проблем планування розвитку землекористування територіальних громад у рамках інституціонального підходу» (табл. 2.13 с. 107) наведено відповідні механізми усунення виявлених проблем. Доцільно було б доповнити таблиці пропозиціями щодо змін до чинного нормативно-правового регулювання, що дозволило б забезпечити практичну реалізацію запропонованих механізмів на інституційному рівні.

4. У процесі формування пропозицій щодо землекористування структурних елементів екологічної мережі на території Павлівського старостинського округу Радехівської міської громади (табл. 3.17, с. 153), доцільно більш чітко сформулювати планувальні рішення, що стосуються умов та заходів їх використання. Зокрема, варто виокремити обмеження впливу (господарської діяльності та екологічні вимоги) на довкілля з метою забезпечення збереження та сталу функціональну стабільність елементів екологічної мережі.

5. Позитивно оцінюється пропозиція автора щодо структурування рейтингових питань соціального, економічного та екологічного характеру під час опитування громадян у територіальних громадах, а також усвідомлення обмеженої ефективності цього інструменту для досягнення компромісу між зацікавленими сторонами в процесі прийняття управлінських рішень. Водночас, з метою підвищення аналітичної цінності такого підходу, доцільним є

проведення опитування принаймні в одному з адміністративно-територіальних утворень.

3. Роман Курильців, доктор економічних наук, професор, професор кафедри кадастру територій Національного університету «Львівська політехніка». Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. Потребують додаткового обґрунтування та розкриття структура прийняття рішень інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад (рис. 1.5., с. 54). Адже не зрозуміло, які «показники впливу» формують кожну із складових інтегрального планування, а також як тип (підтипи) землекористування та вибраний метод використання враховується при цьому. Також потребує пояснення одночасне використання у схемі таких термінів як «інтегроване планування» та «інтегральне планування».

2. Потребує суттєвого розширення «Технологія розроблення геоінформаційних карт-планів інтегрованих цілей розвитку землекористування територіальних громад» (рис. 1.10., с. 71). На нашу думку, представлений підхід враховує лише особливості ландшафтного планування, залишаючи поза увагою складові землепорядного планування.

3. Автор у роботі для визначення інтегрального показника територіального утворення пропонує 4 етап, який полягає у візуалізації отриманих результатів зонування шляхом створення картограми з використанням ГІС-системи з можливістю створення реляційної бази дани (с. 126). Однак, в роботі його не розкриває.

4. Здобувач для підвищення капіталізації сільськогосподарського землекористування фермерських та селянських господарств рекомендує сільськогосподарський нетрадиційний підтип землекористування, а саме органічне землеробство, вирощування нішевих культур. Однак, не пропонує конкретні кроки їх реалізації, зважаючи на складність впровадження органічного землеробства та вирощування нішевих культур (с. 154).

5. Автор для визначення інтегрального індексу планувальних рішень (Інт.пл.) щодо розвитку землекористування пропонує враховувати індекс екологічної стабільності землекористування, індекс економічної стійкості землекористування, а також індекс соціальної стійкості землекористування (с. 161). Виходячи з цього, виникає необхідність термінологічного уточнення понять «стабільність землекористування» та «стійкість землекористування».

6. У висновку 3 до третього розділу наведена лише констатація вибору об'єктів дослідження. На нашу думку, у цьому висновку потрібно було вказати чим саме обґрунтований цей вибір. Зокрема, розкрити особливості

територіального розміщення, а також навести аналіз виявлених проблем, які перешкоджають розвитку землекористування визначених територій (с. 173).

3. Наталія Стойко, кандидат економічних наук, доцент, Учений секретар Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. У роботі методологія інтегрованого планування розвитку землекористування зосереджена на процесах прийняття рішень, заснованих на конфронтації та подальшій пропозиції щодо гармонії у збереженні властивостей ландшафту як складової земельного і екологічного капіталів (п. 1.2, рис. 1.4). Однак, на нашу думку, у дисертації не достатньо розкрито поняття «екологічний капітал».

2. У п. 2.2 проведено аналіз поглядів мешканців територіальних громад щодо проблем розвитку місцевого землекористування на основі результатів соціологічного опитування у рамках досліджень «Децентралізація та реформа місцевого самоврядування», «Думки і погляди мешканців/-ок потенційної Львівської агломерації щодо децентралізації і міжмуніципальної співпраці». На нашу думку, було б доцільно провести власне опитування, зокрема стосовно зацікавленості землевласників у переведенні приватних земель сільськогосподарського призначення до еколого-рекреаційного каркасу.

3. Під час аналізу продуктивності (ефективності) природно-ресурсного потенціалу Львівської області використано поняття «старих районів області» (п. 2.1, табл. 2.5). На нашу думку, такий термін не коректний, доцільніше було б використати термін «районів області до адміністративно-територіальної реформи 2020 року».

4. У додатках Н9, Н10 подано інформацію щодо зонування земель територіальних громад за типами (підтипами) землекористування на основі методологічного підходу науковців А.М. Третяка та В.М. Другак, на нашу думку, робота набула б більшої теоретико-практичної вагомості, якщо б автор запропонував доповнення до такого підходу, наприклад, підтип «рекреаційний сільської рекреації» тощо.

5. У роботі набули подальшого розвитку землепорядно-планувальні заходи, які повинні бути реалізовані в процесі інтеграційного планування формування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування (п. 3.3, табл. 3.20). Однак, на нашу думку, ці заходи недостатньо відображають екологічну складову, було б доцільно їх більш конкретизувати в заповідному та сільськогосподарському напрямках розвитку, наприклад, консервація і рекультивація земель.

5. Галина Дудич, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри землеустрою Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького. Оцінка позитивна, із зауваженнями:

1. У дисертації зазначено про відсутність належного законодавчого забезпечення зонування земель та неузгодженості між земельним та природоохоронним законодавством (с. 49). Автору доцільно було б ширше зупинитися на особливостях проведення інтегрованого зонування у законодавчому полі;

2. Автором запропоновані управлінські рішення щодо еколого-ландшафтного зонування земель. Виникає потреба в глибшому аналізі механізмів впровадження таких рішень у громадах з різними рівнями інституційної спроможності;

3. При визначенні індексу екологічної стабільності землекористування враховано коефіцієнт антропогенного навантаження, що зумовлює обґрунтування застосування та врахування екологічних показників;

4. Доцільно відкоригувати загальні висновки до завдань, які ставилися при виконанні досліджень.

6. Олександра Ковалишин, доктор економічних наук, професор, професор кафедри земельного кадастру Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Оцінка позитивна, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради;

«Проти» – немає;

«Утримались» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Олександрю Занчуку ступінь доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

УЧЕНИЙ СЕКРЕТАР
Наталія СТОЙКО
2025 р.

(Signature)
(підпис)

Руслана ТАРАТУЛА